

22.6.2006

2876/2/04

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Mikko Sarja

PÄÄESIKUNNAN KIRJEENVAIHTOKIELI

1
ASIA

Uudenmaan Prikaatissa 18.5.2004 suorittamani tarkastuksen yhteydessä prikaatin henkilökunnan kertomana kävi ilmi, että Pääesikunta oli lähettänyt voimassa olevat ohjeet Uudenmaan Prikaatiin suomenkielisinä ja että muukin virallinen kirjeenvaihto Pääesikunnasta Uudenmaan Prikaatiin oli tapahtunut suomeksi. Asiakirjat oli tämän jälkeen prikaatissa käännetty ruotsiksi.

Tämän johdosta otin eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 4 §:n nojalla omasta aloitteestani tutkittavaksi, oliko Pääesikunnan menettely kielilain 27 §:n mukainen.

- - -

3
RATKAISU

3.1
Kysymyksenasettelu

Kyse on siitä, kummalla kansalliskielistämme Pääesikunnan tulee asioida Uudenmaan Prikaatin kanssa. Koska Uudenmaan Prikaatiin tekemälläni tarkastuksella esitettyä kritiikkiä ei yksilöity mihinkään tiettyyn yksittäiseen asiakirjaan kohdistuvaksi, arvioin asiaa yleisellä tasolla.

Erityisesti nyt tulee otettavaksi kantaa hallinnon sisäisten ohjeiden ja määräysten jakeluun ja kääntämiseen sekä tilanteisiin, joissa Pääesikunta asioi Uudenmaan Prikaatin kanssa joko osana joukko-osastojakelua tai yksinomaan sen kanssa. Ennen kaikkea kyse on kielilain 27 §:n soveltumisesta joukko-osastojakeluiden kaltaisiin ns. massajakeluihin, joissa lukuisista vastaanottajista ainoastaan yksi on ruotsinkielinen. Edelleen tulee otettavaksi kantaa siihen, mikä merkitys Uudenmaan Prikaatissa palvelevien upseereiden hyvälle suomen kielen taidolle on annettava asian arvioinnissa, ja siihen, voidaanko Pääesikunnan Uudenmaan Prikaatille lähettämien asiakirjojen kääntämisen jättämistä prikaatin itsensä hoidettavaksi pitää tarkoituksenmukaisuuskysymyksenä.

3.2
Pääesikunnan selvitys

Pääesikunta on selvityksessään tuonut esiin kirjeenvaihdossaan noudatettavista periaatteista muun muassa seuraavaa. Asiakirjat, jotka on tarkoitettu jokaiselle puolustusvoimien joukko-osastolle, laitokselle, esikunnalle ja pääesikunnan osastolle – kuten pysyväisasiakirjat, muut määräykset ja ohjeet sekä käskyt – laaditaan suomeksi ja lähetetään ns. joukko-osastojakelulla vastaanottajille. Näitä asiakirjoja ei erikseen käännetä ruotsin kielelle. Hallinnollisten ohjeiden ja määräysten osalta Pääesikunnan käytäntö perustuu ministeriöiden ja valtion muiden viranomaisten määräyskokoelmista annetun lain (189/2000) säännöksiin. Pääesikunnan mukaan viranomaisen sisäiseksi annettuja hallinnollisia määräyksiä ei pidetä lain tarkoittamina määräyksinä eikä niitä koske laissa asetettu velvollisuus kääntää ne ruotsiksi.

Pääesikunnan mukaan asioita, jotka koskevat yksittäistä joukko-osastoa, on huomattavasti vähemmän, eli suora asiointi Pääesikunnasta joukko-osastoon on selvästi harvinaisempaa kuin edellä tarkoitettu joukko-osastojakelu. Pääesikunnan asioidessa suoraan Uudenmaan Prikaatin kanssa käytäntö käytetyn kielen suhteen vaihtelee jonkin verran. Suomen kielen käyttäminen johtuu osassa tapauksista siitä, että Uudenmaan Prikaati on omassa yhteydenotossaan Pääesikuntaan käyttänyt suomea.

Pääesikunnan mukaan kielilain 27 §:n perusteluissa ei todeta mitään siitä, onko säännöstä tarkoitus soveltaa sekä silloin, kun otetaan nimenomaisesti yhteyttä tiettyyn viranomaiseen, että silloin, kun kirjeenvaihdon kohteena on suuri määrä vastaanottajia. Pääesikunnan mukaan säännöstä ei ole tarkoitettu koskemaan edellä tarkoitettuja ns. massajakeluita, joissa vastaanottajina on yli sata tahoa ja joista ainoastaan yksi on yksikielisesti ruotsinkielinen.

Vielä Pääesikunta on tuonut esiin sen, että Uudenmaan Prikaatissa palveleva upseeristo osaa hyvin myös suomea. Pääesikunta on myös pitänyt tarkoituksenmukaisena, että niissä tilanteissa, joissa joukko-osastojakeluna toimitetut asiakirjat koskettavat myös varusmiehiä, ne käännetään ruotsiksi ainoassa puolustusvoimien joukko-osastossa, jossa palvellaan ruotsin kielellä ja jossa varusmiesten opetuskieli on ruotsi.

Lopuksi Pääesikunta on esittänyt rajauksen, jonka mukaan asiassa, joka koskee nimenomaisesti Uudenmaan Prikaatia, Pääesikunnan tulee kielilain 27 §:n mukaisesti käyttää kirjeenvaihdossaan prikaatin kanssa ruotsia.

3.3

Oikeusministeriön lausunto

Oikeusministeriö on todennut muun muassa, että se, että kielilain esitöissä ei ole otettu kantaa asiakirjojen joukko-osastojakelun kaltaisiin ns. massajakeluihin, ei luo perustetta kielilain 27 §:n suppealle tulkinnalle, vaan sitä sovelletaan kaikkeen viranomaisten välillä käytävään kirjeenvaihtoon. Valtion viranomaisten on siten käytettävä ruotsin kieltä yksikielisesti ruotsinkieliselle viranomaiselle lähetettävissä tiedotteissa, kirjeissä ja muissa asiakirjoissa. Tämä velvollisuus viranomaisella on silloinkin, kun

suomenkielisiä tai kaksikielisiä viranomaisia on useita ja yksikielisesti ruotsinkielisiä viranomaisia vain yksi.

Kielilain 27 §:n tarkoituksena on ministeriön mukaan muun muassa varmistaa, että yksikielinen valtion viranomainen, joka käyttää työkielenään omaa kieltään ja jolla on velvollisuus tiedottaa toiminnastaan tällä kielellä, voisi johdonmukaisesti toimia kielellään. Tämä edellyttää muun muassa, että kaksikieliset keskushallintoviranomaiset kunnioittavat yksikielisen viranomaisen kielellistä asemaa kaikissa yhteydenotoissaan.

Kielilain takaamat kielelliset oikeudet ovat riippumattomia siitä, mitä muuta kuin viranomaisen kieltä virkamiehet tai työntekijät osaavat. Näin ollen viranomaisten kirjeenvaihdossa käytettävää kieltä ei oikeusministeriön mukaan ole mahdollista perustella Pääesikunnan esittämällä tavalla sillä, että Uudenmaan Prikaatissa työskentelevät upseerit osaavat myös suomea. Ministeriön mukaan tällaisen perustelun käyttäminen on perustuslain kielellisiä oikeuksia koskevien säännösten vastainen.

3.4

Arviointia

Pääesikunta on perustellut menettelyään lähettää hallinnon sisäiset ohjeet ja määräykset suomenkielisinä myös yksikielisesti ruotsinkieliseen Uudenmaan Prikaatiin sillä, että ministeriöiden ja valtion muiden viranomaisten määräyskokoelmista annettu laki (189/2000) ei edellytä kyseisten asiakirjojen kääntämistä.

Mainitun lain 1 §:n 1 momentin mukaan kullakin ministeriöllä on määräyskokoelma muiden kuin Suomen säädöskokoelmassa julkaistavien ministeriön asetusten julkaisemista varten. Muulla valtion viranomaisella on määräyskokoelma viranomaisen päätöksellä annettavien määräysten julkaisemista varten. Määräyskokoelmissa julkaistaan myös ohjeita, päätöksiä ja tiedonantoja sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Edellä mainitun lain 4 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto, ministeriö ja muu viranomainen voi myös erikseen päättää antamiensa merkitykseltään yleisten ohjeiden sekä valtioneuvoston, ministeriön tai viranomaisen muun päätöksen tai tiedonannon julkaisemisesta asianomaisessa määräyskokoelmassa. Määräyskokoelmassa julkaistavat asetukset ja määräykset sekä muut asiakirjat ja tiedonannot julkaistaan 5 §:n 1 momentin mukaan samanaikaisesti suomeksi ja ruotsiksi.

Totean ensinnäkin, että Pääesikunnan kääntämisveloitteesta esittämään tulkintaan minulla ei ole huomauttamista sikäli kuin Pääesikunta on tarkoittanut kyseisen veloitteen kytkeytyvän mainittujen ohjeiden julkaisemiseen määräyskokoelmassa. Ministeriöiden ja valtion muiden viranomaisten määräyskokoelmista annetun lain perusteluissa (HE 174/1999 vp) on nimittäin todettu, että pelkästään viranomaisten sisäisiksi annettuja hallinnollisia määräyksiä ei pidetä laissa tarkoitettuina määräyksinä eivätkä ne siten kuulu julkaisemisvelvollisuuden piiriin. Mainitun hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on nimenomaisesti todettu, että myös

puolustusvoimien ohjesäännöt ja niitä vastaavat määräykset ovat laissa tarkoitettuja sisäisiä määräyksiä. Tästä seuraa samalla, ettei mainitun lain julkaisemiskieliä koskeva 5 § tule sovellettavaksi.

Käsitykseni mukaan se, että hallinnonsisäistä ohjetta tai määräystä ei ole julkaistu määräyskokoelmassa, ei kuitenkaan vaikuta viranomaisten kielilain mukaisiin velvollisuuksiin. Ministeriöiden ja valtion muiden viranomaisten määräyskokoelmista annetussa laissa molempien kansalliskielten käyttäminen on kytketty nimenomaan ohjeen tai määräyksen julkaisemiseen määräyskokoelmassa. Sen sijaan, kun esimerkiksi keskushallintoviranomainen lähettää määräyskokoelmassa julkaisemattoman ohjeen tai määräyksen alaiselle viranomaiselle, kyseessä on käsitykseni mukaan kirjeenvaihto, jossa käytettävä kieli määräytyy kielilain mukaan.

Kielilain 27 §:ssä säädetään viranomaisten välisessä kirjeenvaihdossa käytettävästä kielestä. Pykälän 1 momentin mukaan valtion viranomaisten välisessä kirjeenvaihdossa käytetään suomen kieltä, jollei vastaanottava tai lähettävä viranomainen ole yksikielisesti ruotsinkielinen tai jollei muusta syystä ole tarkoituksenmukaisempaa käyttää ruotsin kieltä tai muuta kieltä. Kielilain 39 §:n 1 momentin mukaan puolustusvoimien joukko-osastojen kieli on suomi. Vähintään yksi joukko-osasto on kuitenkin ruotsinkielinen.

Kielilain 27 §:n 1 momentin perusteluiden (HE 92/2002 vp, s. 90) mukaan ottaessaan yhteyttä yksikielisesti ruotsinkieliseen Uudenmaan Prikaatiin keskushallintoviranomaisten on käytettävä ruotsin kieltä. Nähdäkseni kielilaki ei tee eroa siinä, onko kyse yksittäisen valtionhallinnon haaran sisällä tapahtuvasta kirjeenvaihdosta vai kahden eri hallinnonhaaran viranomaisten välisestä kirjeenvaihdosta.

Pääesikunnan perustelua, jonka mukaan Uudenmaan Prikaatin henkilöstön suomen kielen taito oikeuttaisi käyttämään kirjeenvaihdossa suomea, pidän oikeudellisesti kestäättömänä. Näin on siksi, että kielilain tarkoituksena on ollut turvata Uudenmaan prikaatin kaltaisille yksikielisesti ruotsinkielisille viranomaisille tietty kielellinen asema kirjeenvaihdossa. Näkemykseni mukaan Pääesikunnan perustelu vesittää tämän tavoitteen toteutumisen.

Lain tavoitetta vesittää mielestäni myös se Pääesikunnan perustelu, jonka mukaan myös sellaiset massajakeluna toimitetut ohjeet ja määräykset, jotka koskettavat yksittäistä varusmiestä, on tarkoituksenmukaista kääntää Uudenmaan prikaatissa ruotsiksi. Oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä on katsottu, että silloin, kun hallinnon sisäisiksi tarkoitetuilla määräyksillä on välillistä vaikutusta yksilön perusoikeuksiin, määräystä ei voida enää pitää yksinomaan hallinnon sisäisenä, jolloin myös tällaiset ohjeet ja määräykset tulisi olla saatavilla molemmilla kansalliskielillä (ks. EOA:n kertomus vuodelta 2003, s. 276). Pääesikunta näyttää säilyttävän kääntämisvastuun viranomaiselle, jolla lain mukaan on oikeus saada kirjeenvaihto ruotsiksi. Laissa säädettyjen velvollisuuksien ja oikeuksien toteuttaminen ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaisuuskysymys.

3.5

Johtopäätös

Edellä todetun perusteella johtopäätökseni on, että Pääesikunnan tulkinta kielilain 27 §:stä on virheellinen. Katson Pääesikunnan menetelleen kielilain 27 §:n vastaisesti ensinnäkin silloin, kun se on lähettänyt pysyväisasiakirjat, muut määräykset ja ohjeet sekä käskyt suomenkielisinä yksikielisesti ruotsinkieliselle Uudenmaan Prikaatille. Toiseksi Pääesikunnan selvityksestä ilmenee epäsuorasti, että myös silloin, kun Pääesikunta asioi suoraan Uudenmaan Prikaatiin ilman edellä tarkoitettua joukko-osastojakelua, kirjeenvaihtoa tapahtuu ainakin osittain kielilain 27 §:n vastaisesti suomeksi.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.5 esittämäni käsityksen Pääesikunnan menettelyn lainvastaisuudesta vastaisen varalle sen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Pääesikunnalle. Toimitan päätöksen tiedoksi myös Uudenmaan Prikaatille.

22.6.2006

2876/2/04

Beslutsfattare: Biträdande justitieombudsman Petri Jääskeläinen

Föredragande: Justitieombudsmannasekreterare Mikko Sarja

BESLUT I ETT ÄRENDE OM HUVUDSTABENS SKRIFTVÄXLINGSSPRÅK

1

ÄRENDET

I samband med min inspektion av Nylands Brigad 18.5.2004 berättade brigadens personal att Huvudstabens hade sänt gällande anvisningar till Nylands Brigad på finska och att också Huvudstabens övriga officiella skriftväxling med Nylands Brigad skett på finska. Handlingarna hade därefter vid brigaden översatts till svenska.

Med stöd av 4 § i lagen om riksdagens justitieombudsman beslöt jag på eget initiativ pröva om Huvudstabens förfarande var förenligt med språklagens 27 §.

- - -

3

AVGÖRANDE

3.1

Frågeställning

Frågan gäller vilketdera nationalspråket Huvudstaben skall använda i sin skriftväxling med Nylands Brigad. Eftersom den kritik som framfördes under min inspektion av Nylands Brigad inte avsåg någon viss enskild skriftlig handling har jag tagit ställning till frågan på ett allmänt plan.

Det är skäl att i första hand ta ställning till distributionen och översättningen av interna administrativa anvisningar och föreskrifter samt till situationer där Huvudstaben kommunicerar med Nylands Brigad antingen vid distributionen till samtliga truppförband eller enbart med brigaden. Det är framförallt fråga om tillämpningen av språklagens 27 § på s.k. massdistribution till truppförbanden, då endast en av mottagarna är svenskspråkig. Det är vidare skäl att ta ställning till frågan om vilken betydelse det har för bedömningen att de officerare som tjänstgör vid Nylands Brigad har goda kunskaper i finska samt om det kan anses vara en ändamålsenlighetsfråga att brigaden själv får sköta översättningen av de skrivelser som Huvudstaben sänder till Nylands Brigad.

3.2

Huvudstabens utredning

Huvudstaben anför bl.a. följande om principerna för sin skriftväxling. Handlingar som är avsedda för försvarsmaktens samtliga truppförband, inrättningar, staber och avdelningar – såsom stående direktiv, övriga föreskrifter och anvisningar samt order – upprättas på finska och sänds till mottagarna som s.k. massdistribution. Dessa handlingar översätts inte till svenska. I fråga om administrativa bestämmelser och föreskrifter är Huvudstabens praxis baserad på lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamlingar (189/2000). Enligt Huvudstaben betraktas interna administrativa myndighetsföreskrifter inte som föreskrifter i lagens bemärkelse och för dem gäller sålunda inte den lagstadgade översättningsskyldigheten.

Enligt Huvudstabens åsikt är antalet ärenden som gäller enskilda truppförband betydligt mindre och det förekommer sålunda klart mera sällan att Huvudstaben vänder sig direkt till ett truppförband än att den anlitar sådan massdistribution som avses ovan. Praxis i fråga om Huvudstabens språkval vid direkta kontakter med Nylands Brigad varierar en aning. Att kommunikationen sker på finska beror i vissa fall på att Nylands Brigad själv använt finska då den kontaktat Huvudstaben.

Enligt Huvudstaben nämns i motiveringen till språklagens 27 § inte om avsikten är att tillämpa paragrafen både när det är fråga om kommunikation uttryckligen med en viss myndighet och när skriftväxlingen riktas till ett stort antal mottagare. Enligt Huvudstaben är avsikten inte att bestämmelsen skall gälla sådan massdistribution som avses ovan, dvs. då mottagarna är över hundra och endast en mottagare är enspråkigt svensk.

Huvudstaben har vidare framhållit att de officerare som tjänstgör vid Nylands Brigad mycket väl behärskar finska. Huvudstaben anser det också vara ändamålsenligt att massdistribuerade handlingar som direkt berör

beväringarna översätts till svenska vid försvarsmaktens enda truppförband där svenska används vid tjänstgöringen och i undervisningen.

Slutligen föreslår Huvudstaben den avgränsningen att den i enlighet med språklagens 27 § skall använda svenska i skriftväxling som uttryckligen gäller Nylands Brigad.

3.3

Justitieministeriets yttrande

Justitieministeriet konstaterar bl.a. att den omständigheten att förarbetena till språklagen inte innehåller något ställningstagande till s.k. massdistribution av den typ som sker till truppförbanden inte motiverar en snäv tolkning av språklagens 27 §, som tillämpas på all skriftväxling mellan myndigheter. Statliga myndigheter skall sålunda använda svenska i meddelanden, brev och andra handlingar som är riktade till enspråkigt svenska myndigheter. Denna skyldighet gäller också då flera mottagarmyndigheter är finskspråkiga eller tvåspråkiga och endast en enspråkigt svensk.

Syftet med språklagens 27 § är enligt ministeriet bl.a. att säkerställa att en enspråkig statlig myndighet som använder sitt eget språk som arbetspråk och är skyldig att informera om sin verksamhet på detta språk, konsekvent också kan verka på detta språk. Detta förutsätter bl.a. att tvåspråkiga centrala förvaltningsmyndigheter respekterar den enspråkiga myndighetens språkliga ställning i alla kontakter med denna.

De språkliga rättigheter som språklagen garanterar är oberoende av vilka andra språk än myndighetens språk tjänstemännen och arbetstagarna behärskar. Enligt justitieministeriets åsikt kan som motivering för myndigheternas val av skriftväxlingsspråk sålunda inte, så som Huvudstaben menar, anföras att Nylands Brigads officerare också behärskar finska. Ministeriet anser att en sådan motivering strider mot grundlagens bestämmelser om de språkliga rättigheterna.

3.4

Bedömning

Huvudstaben motiverar sitt förfarande att sända interna administrativa anvisningar och föreskrifter på finska också till Nylands Brigad, som är enspråkigt svensk, med att lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamlingar (189/2000) inte förutsätter att sådana handlingar översätts.

Enligt 1 § 1 mom. i den nämnda lagen skall varje ministerium ha en föreskriftssamling för publicering av andra ministerieförordningar än dem som publiceras i Finlands författningssamling. Andra statliga myndigheter skall ha en föreskriftssamling för publicering av föreskrifter som utfärdas genom beslut av myndigheten. I föreskriftssamlingarna publiceras också anvisningar, beslut och tillkännagivanden enligt vad som bestäms i denna lag.

Enligt 4 § 2 mom. i den nyss nämnda lagen kan statsrådet, ett ministerium

eller en annan myndighet också särskilt besluta att anvisningar av allmän betydelse eller andra beslut eller tillkännagivanden av statsrådet, ministeriet eller myndigheten skall publiceras i respektive föreskriftssamling. Förordningar och föreskrifter som skall publiceras i en föreskriftssamling samt andra dokument och tillkännagivanden skall enligt 5 § 1 mom. publiceras samtidigt på finska och svenska.

Jag konstaterar för det första att jag inte har någonting att anmärka på när det gäller Huvudstabens tolkning av översättningsskyldigheten, i den mån som Huvudstaben anser att översättningsskyldigheten hänger samman med publiceringen av de nämnda anvisningarna i föreskriftssamlingen. I motiveringen till lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamlingar (RP 174/1999 rd) konstateras nämligen att myndigheters enbart interna administrativa föreskrifter inte betraktas som föreskrifter i lagens mening och sålunda inte omfattas av publiceringsskyldigheten. I detaljmotiveringen i den nämnda propositionen konstateras uttryckligen att också försvarsmaktens reglementen och motsvarande föreskrifter är sådana interna föreskrifter som avses i lagen. Härav följer samtidigt att lagens 5 § om publiceringsspråken inte skall tillämpas.

Enligt min uppfattning påverkar den omständigheten att interna administrativa anvisningar eller föreskrifter inte publiceras i föreskriftssamlingen emellertid inte myndigheternas skyldigheter enligt språklagen. I lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamlingar sammankopplas användningen av de båda nationalspråken uttryckligen med att anvisningen eller föreskriften publiceras i föreskriftssamlingen. Däremot är det när t.ex. en central förvaltningsmyndighet sänder en opublicerad anvisning eller föreskrift till en underlydande myndighet enligt min uppfattning fråga om skriftväxling, vars språk bestäms i enlighet med språklagen.

I språklagens 27 § föreskrivs om skriftväxlingsspråket mellan myndigheter. Enligt paragrafens 1 mom. skall i skriftväxling mellan statliga myndigheter användas finska, om inte den mottagande eller avsändande myndigheten är enspråkigt svensk eller det av någon annan orsak är mer ändamålsenligt att använda svenska eller något annat språk. Enligt språklagens 39 § 1 mom. är försvarsmaktens truppförband finskspråkiga. Minst ett truppförband skall dock vara svenskt.

Enligt motiveringen till språklagens 27 § 1 mom. (RP 92/2002 rd. s. 92) skall de centrala myndigheterna använda svenska när de tar kontakt med exempelvis Nylands brigad, som är enspråkigt svensk. Enligt min åsikt är det enligt språklagen egalt om det är fråga om skriftväxling inom en enskild gren av statsförvaltningen eller mellan myndigheter inom två olika förvaltningsgrenar.

Huvudstabens motivering, enligt vilken den omständigheten att Nylands Brigads personal behärskar finska berättigar till användning av finska som skriftväxlingsspråk, anser jag vara juridiskt ohållbar. Syftet med språklagen är nämligen att när det gäller skriftväxling trygga en viss språklig ställning för sådana enspråkigt svenska myndigheter som Nylands Brigad. Enligt min åsikt innebär Huvudstabens motivering en urvattning av detta syfte.

Huvudstabens motivering innebär enligt min åsikt en urvattning av lagens syfte också då det i motiveringen anses vara ändamålsenligt att vid Nylands Brigad översätta även sådana massdistribuerade anvisningar och föreskrifter till svenska som berör den enskilde beväringen. Justitieombudsmannen har i sin beslutspraxis ansett att administrativa föreskrifter som är avsedda för internt bruk och indirekt påverkar individens grundläggande fri- och rättigheter, inte längre kan anses vara enbart förvaltningsinterna. Detta innebär att sådana anvisningar och föreskrifter måste finnas på båda nationalspråken (se JO:s berättelse för år 2003, s. 282). Det förefaller som om Huvudstaben lägger översättningsansvaret på den myndighet som enligt lagen har rätt att få skrivelser på svenska. Förverkligandet av lagstadgade skyldigheter och rättigheter är emellertid inte en ändamålsenlighetsfråga.

3.5 Slutsats

Av det ovanstående drar jag den slutsatsen att Huvudstabens tolkning av språklagens 27 § är felaktig. Jag anser att Huvudstaben handlat i strid med språklagens 27 § för det första när den till Nylands Brigad som är enspråkigt svensk sänt finskspråkiga stående direktiv samt övriga föreskrifter, anvisningar och order. För det andra framgår det indirekt av Huvudstabens utredning att skriftväxlingen i strid med språklagens 27 § åtminstone delvis skett på finska också då Huvudstaben kommunicerat med Nylands Brigad direkt, dvs. då det inte varit fråga om sådan massdistribution till truppförbanden som avses ovan.

4 ÅTGÄRDER

Jag meddelar för framtiden Huvudstaben min ovan i avsnitt 3.5 framförda uppfattning om dess lagstridiga förfarande. I detta syfte sänder jag en kopia av mitt beslut till Huvudstaben. En kopia av beslutet sänder jag också till Nylands Brigad för kännedom.